

**Aanbeveling met betrekking tot de
diploma's en leerprogramma's die
toelating geven tot de stage van
bedrijfsrevisoren**

H.R.B. 90.11.D d.d. 13.09.1990

H.R.B. 90.11.D.
13.09.90

**Aanbeveling met betrekking tot de diploma's en leerprogramma's
die toelating geven tot de stage van bedrijfsrevisoren**

1. Probleemstelling

- (1) De toegang tot de stage van bedrijfsrevisoren is in principe voorbehouden aan kandidaten die houder zijn van een universitair diploma of van een diploma van hoger onderwijs behaald na minstens vier jaar studie. (art. 4 van de wet van 23 juli 1953, en art. 12 van het stagereglement).
- (2) In artikel 13 van het stagereglement wordt de toegang tot de stage onder bepaalde voorwaarden eveneens opengesteld aan leden van het I.D.A.C., die houder zijn van een diploma van het economisch hoger onderwijs van het korte type uitgereikt door een instelling vermeld in het K.B. van 10 januari 1980 tot erkenning van diploma's voor het doel van de wet van 23 juli 1953 op het bedrijfsrevisoraat.
- (3) Mits het aantonen van een effectieve beroepservaring van vijf jaar kunnen de houders van eenzelfde diploma eveneens rechtstreeks toegelaten worden tot de stage gedurende een overgangsperiode die loopt tot 10 maart 1996.
- (4) In 1989 werd aan de Hoge Raad het probleem voorgelegd van de afgestudeerden van het economische onderwijs van het korte type aan wie door het I.B.R. de toegang tot de stage werd geweigerd op grond van het feit dat hun diploma niet erkend was door het K.B. van 10 januari 1980. Deze afgestudeerden hadden dezelfde of gelijkaardige leerprogramma's gevolgd en examens afgelegd als in de erkende scholen en verkeerden in de overtuiging dat zij eveneens beroep konden doen op art. 13 van het stagereglement, om tot de stage te worden toegelaten.
- (5) De vraag is of het I.B.R. gerechtigd is deze kandidaten de toegang tot de stage te ontzeggen op grond van het ontbreken van een formele erkenning van de instelling die het diploma heeft uitgereikt.

2. Aanbeveling

- (6) De Hoge Raad heeft over dit probleem reeds in 1988 een advies gegeven als onderdeel van een uitgebreid advies over de erkenning van diploma's en

leerprogramma's evenals de praktijk vereisten voor de toelating tot de stage van bedrijfsrevisor (H.R.B. 88/006 D van 01.09.1988).

- (7) Over het specifieke probleem van de erkenning van diploma's voor de toegang tot de stage van bedrijfsrevisor stelde de Hoge Raad toen het volgende :

Art. 13 § 1, van het stagereglement bepaalt dat alleen de houders van een bij K.B. erkend diploma van het hoger onderwijs van het korte type kunnen toegelaten worden tot de stage van bedrijfsrevisor mits bovendien twee jaar inschrijving als lid van het I.D.A.C. Deze erkenning van scholen en diploma's is een overblijfsel van de vroegere regeling krachtens dewelke alleen de houders van dergelijk diploma tot het vakbekwaamheidsexamen werden toegelaten.

Door de toegang tot het toelatingsexamen te beperken tot de houders van dit diploma legt het stagereglement een beperking op die niet terug te vinden is in de VIII° richtlijn en die bovendien overbodig is, aangezien iedere kandidaat, met uitzondering van de houders van een universitair diploma, in ieder geval de theoretische proef van het toelatingsexamen moet doorstaan. In de nieuwe toegangsregeling tot het beroep is de erkenningsregeling bijgevolg zonder voorwerp geworden. De Hoge Raad stelt dan ook voor althans voor de toegang van het beroep van bedrijfsrevisor de erkenningsregeling van scholen en diploma's in het stagereglement af te schaffen.

- (8) De Hoge Raad is van oordeel dat er geen enkele reden is om dit advies te wijzigen, maar voegt eraan toe dat meer dan vijf jaar na de wijziging van de wet er goede redenen zijn om eindelijk de maatregelen te nemen die zich opdringen om dit probleem uit de weg te ruimen.
- (9) Uit het verslag aan de Koning blijkt dat de structuur van het economisch onderwijs in België met de opdeling in lange en korte type de Regering ertoe aanzette om ook de houder van een graduaat boekhouding tot de stage toe te laten. In het verleden was deze toelating gebonden aan de fameuze erkenning, die nu voor sommige diploma's ontbreekt. De VIII° E.E.G. richtlijn van 10 april 1984 die deze materie thans regelt voorziet deze erkenning evenwel niet en stelt naast praktijkvereiste als enige voorwaarde het slagen in een theoretisch examen over bepaalde vakgebieden dat overeenstemt met het examenniveau van een afgesloten universitaire opleiding. Er wordt hierbij uiteraard geen onderscheid gemaakt tussen wettelijk erkende en niet erkende opleidingen. Dit is voor het economisch hoger onderwijs een typisch Belgisch onderscheid dat in heel wat andere lidstaten niet is terug te vinden.
- (10) Aangezien de enige garantie van de kandidaten bestaat in het theoretisch ingangsexamen dat de kwaliteit van de toegelaten kandidaten moet waarborgen en niet in de al dan niet erkenning van de leerprogramma's heeft het geen zin het onderscheid tussen erkende en niet erkende programma's te handhaven.
- (11) De Hoge Raad is wel van oordeel dat het economisch onderwijs van het korte type nauwkeuring moet bepaald worden en dat niet om het even welke economische korte opleiding toegang kan geven tot de stage. Dit is evenwel een zaak van de erkenning van het onderwijs in het algemeen door het Ministerie van Onderwijs dat de controle op de programma's dient uit te voeren en niet van een specifieke erkenning voor de

toelating tot de stage van bedrijfsrevisor.

- (12) Aangezien het economisch onderwijs van het korte type een hele waaier van studierichtingen dekt, zal moeten bepaald worden welke diploma's tot de stage van bedrijfsrevisor kunnen worden toegelaten. Het komt er volgens de Hoge Raad inderdaad niet zozeer op aan de scholen te erkennen maar wel de diploma's te bepalen die binnen het economisch onderwijs van het korte type toegang geven tot de stage van bedrijfsrevisor. Eens de school behoort tot het onderwijs erkend door het Ministerie van Onderwijs mag men aannemen dat het programma en de examens beantwoorden aan bepaalde minimumvereisten van economisch hoger onderwijs van het korte type die geen verder onderscheid rechtvaardigen tussen scholen erkend voor het bedrijfsrevisoraat en andere scholen met dezelfde programma's en examens die niet erkend zijn voor het bedrijfsrevisoraat.
- (13) De weigering van kandidaten van wie het diploma niet is erkend, komt na de Europese richtlijn inzake de wederzijdse erkenning van diploma's van 21 december 1988 erop neer dat Belgische kandidaten strenger zullen behandeld worden dan kandidaten van andere lidstaten van de Gemeenschap. De erkenning kan immers niet geëist worden van de houder van een buitenlands diploma, die wel tot het ingangsexamen van de stage moeten worden toegelaten.

3. Praktische uitwerking

- (14) Ten einde aan de bovenstaande aanbeveling gevolg te geven zijn er volgens de Hoge Raad slechts twee mogelijkheden :
- a. ofwel, de aanvaarding tot het toelatingsexamen van kandidaten van niet erkende scholen van het economisch hoger onderwijs van het korte type,
 - b. ofwel, de schrapping van de erkenningsvereisten in art. 12 van het stagereglement,
- (15) Hierbij dient erop gewezen te worden dat in beide gevallen en ook in de thans bestaande situatie van erkenning van bepaalde scholen, nauwkeurig zou moeten bepaald worden welke specifieke diploma's binnen de brede waaier van het economisch hoger onderwijs wel en welke niet toegang verlenen tot de stage van bedrijfsrevisor.